

ИНСОН ВА ҚОНУН

Қонун - ҳам қилч, ҳам қалқондир!

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИНИНГ ҲУҚУҚИЙ-ОММАБОН ҲАФТАЛИК ГАЗЕТАСИ

1996 йил 30 январдан
чиқа бошлаган

2001 йил
10 - 16 апрел

№ 15 (219)

Сотувда эркин
пархда

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг ҚАРОРИ Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг бешинчи сессиясини чақириш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
ҚАРОР ҚИЛАДИ:

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг бешинчи сессияси 2001 йил 11 май кuni Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг Раиси
Э.ХАЛИЛОВ



Олий Мажлисининг бешинчи сессияси муҳокама- сига қуйидаги масалаларни киритиш назарда ту- тилмоқда:

1. Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2000 йилдаги ҳамда 2001 йил биринчи чорагидаги ижроси тўғрисида.
2. "Прокуратура тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни /янгй тахрири/ лойиҳаси ҳақида /иккинчи ўқиш/.
3. "Мудофаа тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни /янгй тахрири/ лойиҳаси ҳақида /иккинчи ўқиш/.
4. "Махсус юрлар ва ҳарбий таркибларнинг транзити тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида /иккинчи ўқиш/.
5. "Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида /биринчи ўқиш/.

6. "Аҳолини сил касаллигидан муҳофаза қилиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида.
 7. "Интеграл микросхемалар топологияларини ҳуқуқий муҳофаза қилиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида.
 8. Лицензияланиши лозим бўлган фаолият турларининг рўйхати тўғрисида.
 9. Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида.
 10. Бир қатор шартномалар ва битимларни ратификация қилиш тўғрисида.
- Шу билан бир қаторда депутатлар муҳокамасига Олий Мажлисининг ваколат доирасига кирувчи бошқа масалаларни ҳам киритиш мўлжалланмоқда.

Сўнгги йилларда мамлакатимизда банклар фаолиятига алоҳида эътибор берилмоқда. Чунки банклар иқтисодий тараққиётда муҳим аҳамиятга эга. Аммо тижорат банкларининг иш юритиши қандай бормоқда?

Тошкент шаҳар хўжалик судида тижорат банклари иштирокида кўрилган низолар сони 1999 йилда 39 тани, 2000 йилда 60 тани ташкил этган, мазкур 60 та низоно суд мажлисида қўриш жараёнида банклар 32 ҳолатда даъвогар сифатида ва 28 ҳолатда жавобгар сифатида иштирок этганлар. Мазкур низоларнинг аксарияти банкларнинг мижозларга банк омонати, банк ҳисоб ва рағи шартномалари ҳамда нақд пулсиз ҳисоб-китоблар, тўлов топшириқномалари, аккредитив, инкасса, чеклар билан қилинадиган ҳисоб-китобларини амалга ошириш

билан боғлиқ муносабатлардан келиб чиққан. Шу ерда бир савол туғилади: банкларнинг вазифаси нималардан иборат? Ўзбекистон Республикаси «Банклар ва банк фаолияти тўғрисида»ги Қонунининг 4-моддасида кўрсатилганидек, банклар ўз фаолиятларида турли банк операцияларини амалга оширадлар. Шулардан бири юридик ва жисмоний шахслардан омонатлар қабул қилиш ҳамда қабул қилинган маблағлардан кредит бериш ёки инвестициялаш учун фойдаланиш ҳисобланади. Бунинг учун банклар ўз маблағлари ва жалб этилган

Долзарб муаммо ШАРТНОМА — МУҲИМ ҲУЖЖАТ

маблағлар ҳисобидан кредит берган вақтларида кредитларнинг қайтарилиши, физиллиги, мuddатлиги, қайтарилишининг кафолатланиши каби масалаларга алоҳида эътибор беришлари лозим. Ушбу масалалар билан боғлиқ муҳим шартлар банклар ва мижозлар ўртасида тузиладиган кредит шартномаларида аниқ ва батафсил белгилаш керак. Афсуски, ҳамиша бундай бўлмапти. Хусусан, «Турон» акционерлик тижорат бирлашувчи банки ўз даъво аризасида жавобгар «Kori» хусусий фирмаси

ва қўшимча жавобгар «Turon-she» акционерлик жамиятидан 30 млн. сўм олинган кредит маблағини, 5.414.500 сўмлик кредитдан фойдаланганлик учун фоизларни, 2.274.090 сўмлик тўлов кечиктирилганлик учун пеняни, жами бўлиб 37.688.590 сўмни ундиришни сўраган. Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2000 йил 31 мартдаги ҳал қилув қарори билан даъвогарнинг даъво талаблари тўлиқ қаноатлантирилган. Биринчи босқич судининг ҳал қилув қароридан норози бўлиб, «Kori» хусусий фирмаси апелляция шикоятини ва Тошкент шаҳар прокурори апелляция протестини тақдим этган. Иш ҳолатларидан маълум бўлишича, тарафлар ўртасида 1998 йил 22 декабрда кредит шартномаси тузилган. Шартномага кўра, банк хусусий фирмага 18 фоиздан йиллик устама фоиз тўлаш шартли билан 30 млн. сўм кредит берган, кредитни қайтариш мuddати 1999 йилнинг 21 ноябрга қадар белгилаган. Бироқ шаҳар прокурорининг апелляция протестидан келтирилган маълумотидан аниқланишича, «Kori» хусусий фирмасини туғатиш ҳақида Тошкент шаҳар хўжалик судининг 1998 йилнинг 22 декабрда ҳал қилув қарори қабул қилинган ва корхона Акмал Икромов тумани ҳокимининг 1999 йил 19 апрелдаги қарори билан туғатилиб, давлат реестридан чиқарилган.

(Давоми 2-бетда)

Ўлкамизда баҳор нафаси ҳушқол кезаётган, элимиз озодлик тотига тўйиб энтикаётган, дунё сарҳадларига ўқтам, теран назар билан боқаятган айни лаҳзаларда Ватанимиздаги фаровонлик, маъмурилик, адолатпарварлик, юракка фақат ва фақат ифтихор, ғурур туйғусини солади. Зероки, халқ суянадиган, халқ топинадиган Ватан бор, ҳуқумат бор. Ватан, ҳуқумат суянадиган халқ бор. Бу нақадар улук таскин. Бундай мутаносиблик, фақат ёруғ, порлоқ манзиллар сари етаклайди. Шунингдек, халқнинг ижтимоий турмуш тарзини яхшилаш, химоя қилиш, мамлакат сиёсатининг асосий мезони. Ишбилармонлар, тadbиркорлар, хусусий мулк эгаларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини янада мустаҳкамлаш борасида ҳуқумат томонидан қатор Фар-

Эътироф УЛУҒ ТАСКИН

мон ва қарорлар чиқарилаптики, бу ҳам фақат халқ ҳаётини, иқтисодий аҳолини янада фаровонлаштиришга қаратилган. Шундай одил, адолатли қарорлардан бири бу — Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 17 февралдаги Қарори. Бу Қарордаги асосий мақсад кичик ва ўрта тadbиркорликни ривожлантириш, рағбатлантириш, хусусий мулк эгаларининг ҳуқуқий ва қонуний манфаатларини химоя қилишдан иборат.

Сир эмас, аждодаларимиз қадим-қадимдан савдо-сотиқ ишларида, тadbиркорлик борасида ғоят билимдон бўлишган. Шу ўринда айтиш жоизки, бугунги тadbиркорлар, хусусий мулк эгалари очилган имкониятлар, яратилаётган шароитлар эл-юрт равнақи, тўқислиги, кўркамлиги учун муҳим. Бугун Ўзбекистон адлия тизими тadbиркор ва ишбилармонларнинг чинакам адолат манзилига айлана бормоқда. Авваллари, тadbиркор бирон-бир ишни амалга оширолмасди бўлса, ҳуқуқий саводи етишмаслиги ёки мавжуд юқори идораларнинг лоқайдлиги тўғрисида дадда топа билмаган ҳоллар бўлган.

Бугун... бугун эса Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ана шундай сансозларликларга, тўсиқ-

деб сўрамаган, қаттиқчиликларни ҳам кўрганмиз-да! Худо бу доруломон кунларимизни абадий қилсин.

Яқинда кичик ўғлим Шухратжон «Шухрат» кичик хусусий тadbиркорлик фирмасини очмоқчи бўлиб, югуриб юрувди, оқибат, пойтахтга Адлия вазирлигига бориб келгандан сўнг адолат қарор топди.

Ҳа, отахон ҳақ. Шундай ёруғ кунлар келди. Бугун ҳалоллик билан, яхшилик билан ўзинг учун ҳам, халқинг учун ҳам яшасан, бу кунларни орзулаб ўтган аждодаларимиз руҳини шод этган бўламиз. Бугун теварак кўкдан нафаси билан сархуз кезларда тadbиркорнинг нигоҳидаги қувончу шодликларда адлия идораларининг ҳам ўз сўзи, қувончи бор.

Озода БЕКМУРОДОВА,
журналист

Душанба сабоги

КОНСТИТУЦИЯМИЗГА БАҒИШЛАНДИ

Адлия вазирлигида соҳа вакилларининг сиёсий саводхонлигини оширишга бағишланган ҳуқуқий семинарлар ҳар душанба кuni мунтазам ўтказиб борилаётган. Етакчи ҳуқуқшунослар, олимларнинг семинарга таклиф қилиниши вазирлик ходимлари, айниқса, ёш мутахассисларга ҳуқуматимиз томонидан олиб борилаётган сиёсатни чуқур англашда муҳим кўмак бўлаётган.

Бу галги семинар Президентимизнинг «Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганишни ташкил этиш тўғрисида»ги Фармойишига бағишланиб, унда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари кўмитаси раиси Нурдинжон Исмоилов маъруза қилди. У жумладан ўзи раҳбарлик қилаётган кўмитанинг мамлакатимизда олиб борилаётган суд ислоҳоти борасидаги фаолиятига алоҳида тўхтади. Суд ҳокимияти мустақиллигига эришишдаги ютуқ ва камчиликлар тўғрисида ўз мулоҳазаларини билдирди.

— Модомики, қабул қилинажак ҳар бир қонун Конституцияга мос келиши шарт экан, — дея таъкидлади нотиқ, — қонунларни ишлаб чиқиш жараёнида ҳар бир модда устида жиддий ишлаш билан бирга Қомусимизни ҳам танқидий ўрганиш талаб этилади. Бу ҳол Конституцияимизни келажакда яна ҳам такомиллаштириш имконини яратди.

Шунингдек, Н.Исмоилов Парламентнинг навбатдаги сессияси муҳокамасига қўйилган бир қатор қонун лойиҳалари ҳақида ҳам батафсил маълумотлар берди. Жумладан, «Прокуратура тўғрисида»ги Қонуннинг янгй тахрири, «Суд ижрочилари тўғрисида»ги Қонун лойиҳасининг муҳим жиҳатларини сўзлаб берди.

Р.САИДОВ

БУЮК САРКАРДАГА ЭҲТИРОМ

Истиқлол шарофати билан миллий қадриятларимиз, маънавиятимизни қайта тиклаш, улук бобокалонларимиз руҳларини шод этиш, хотирасини абадийлаштириш имконияти яратилди.

Пойтахтимизнинг энг файли ва кўркам гўшаларидан бири — Амир Темур хибони ҳар йили буюк бобокалонимиз таваллуд кuni — 9 апрелда одамлар билан янада гажув бўлади. Бу гал ҳам эрта тонданок хибонга шаҳарликлар ва меҳмонлар, жамоатчилик вакиллари соҳибқирон ҳазратлари хотирасини ёлга олиш учун тўпланди.

Ўзбекистон Қаҳрамони, халқимизнинг сеvimли шоири Абдулла Орипов тadbирини очар экан, мамлакатимиз салоҳияти, кудрати ва гурурининг ифодаси бўлиши Амир Темур нанки элимизнинг, балки ер юзи халқларининг тарихида ўчмас из қолдирган ўлмас сиймо эканини алоҳида таъкидлади. Сабаби — бобомиз нафақат буюк ҳарбий салоҳиятда, балки беназир давлат ар-боби сифатидаги барча мурод-мақсадларида бутун инсониятга тинчлик-осойишталик тилаганлигидир. Амир Темур ҳазратлари ана шу йўлда пароканда давлатларни бирлаштирди, ул зотнинг даврида мамлакатимиз жаҳонда жуда катта доврў қозонди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Хайридин Султонов маросимда сўзга чиқиб, давлатимиз раҳбарининг ташаббус ва ғояси билан соҳибқирон бобомиз хотираларини абадийлаштириш, фаолияти, башарият тарихидаги ўрни ва аҳамиятини чуқур ўрганиб, маънавий меросидан халқимизни баҳраманд этиш борасида ҳайрли ишлар амалга оширилаётганини қайд этди. Чунончи, Тошкент, Самарқанд, Шаҳрисабз ва бошқа шаҳарларнинг марказий майдонларида Амир Темурга улуквор ҳайкаллар ўрнатилди. Пойтахтимизда Темурийлар тарихи давлат музейи бунёд этилди. Давлатчиликни мустаҳкамлаш, халқлар ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга ҳисса қўшиб келатган юртдошларимизни тақдирлаш мақсадида «Амир Темур» орден таъсис этилди. Соҳибқироннинг илмий меросини чуқур ўрганиш мақсадида Амир Темур номидаги халқаро хайрия жамғармаси тузилди. Бобомизнинг 660 йиллик таваллуди эса жаҳон миқёсида кенг нишонланди.

Тadbирда темиршунос олим Турғун Файзиев, Амир Темур номидаги халқаро хайрия жамғармаси раиси Бўрибой Аҳмедов, Тошкент Давлат юридик институти талабаси Дилдора Ҳайитова жаҳоннинг бобомиз ўлмас меросининг ёшлар тарбиясидаги ўрни ҳақида сўзлади.

Тантана иштирокчилари буюк соҳибқирон ҳайкали пойига гулчамбарлар қўйишди.

Назokat Усмонова,
ЎЗА мухбири

Бошқармаимизга Нуробод туманидаги «Қорабой» фермер хўжалиги раиси Н.Нурмуродов ўзига ажратилган 10 гектар ер майдони туман ҳокимининг қарори билан олиб қўйилганлиги тўғрисида арз билан мурожаат қилди. Ариза юзасидан ўтказилган текширишда аниқландики, туман ҳокимлигидан галла мавсумида вақил қилинган Х.Нурмуродов ва бошқалар фермер хўжаликларини фаолиятини туғатиш, ерга оид масалаларни ҳал қилиш уларнинг ваколат доирасига кирмаси-да, галла топшириш режасини бажармаганлиги сабабли мазкур фермер хўжалигининг ер майдонини қайтариб олиш тўғрисида далолатнома тузилган. Ушбу далолатномага асосан туман ҳокимлиги ер участкаларини бериш масалаларини кўриб

батта олинмаган. Аксинча, фермернинг бир йиллик фаолияти таҳлил қилиниб, шошма-шошарлик билан хулосага келинган ва фермер хўжалигининг ер майдонини «Каттакўрғон» ширкат хўжалигига қайтариш тўғрисида нотўғри қарор чиқарилган. Бу ўринда фермер хўжалигининг амалдаги қонун ҳужжатлари билан мустаҳкамланган ҳуқуқлари бузилишига йўл қўйилган.

Биз юқоридагиларга ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 57-сонли Қарорига асосланиб, туман ҳокимининг «Қорабой» фермер хўжалигининг ер майдонини қайтариб олиш тўғрисидаги қарори ижросини ҳаракатдан тўхтатдик.

Амалдаги қонунчиликка кўра фермер

Қонун барчага баробар БИЛИМДОНЛИК ЗАРУРИЯТИ

ёки туман ҳокимликлари ер участкаларини бериш масалаларини кўриб чиқиш комиссиялари фаолияти хусусида

чиқиш комиссияси томонидан «Қорабой» фермер хўжалигининг фаолияти ўрганилган. Берилган ер майдонидан унумсиз, агротехника талабларига риоя қилмасдан, самарасиз фойдаланилганлиги оқибатида режадаги ҳосил олинмади, деган ваз билан ижара шартномасини бекор қилиш тўғрисида хулоса қилинган.

Аслида фермерга минерал ўғитлар ҳамда уруғлик галла ўз вақтида етказиб берилмаганлиги ҳамда сув танқислиги, кўзда тутилган ҳосилнинг олинмаслигига сабаб бўлган. Ўзбекистон Республикасининг «Фермер хўжалиги тўғрисида»ги Қонунининг 32-моддасида ер участкасидан оқилна фойдаланилмаганда, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар учун ҳосилдорлик даражаси уч йил мобайнида нормативдан паст бўлганда ер участкаларига бўлган ҳуқуқларнинг бекор қилиниши белгилаб қўйилган. Бу ҳолатлар туман ҳокимлигининг юқоридаги комиссияси томонидан ино-

хўжаликларига ер ажратиш масаласи хўжалик умумий йиғилишида кўриб чиқилади. Бу борда расмийлик, юзакчилик мутлақо ярамайди. Жомбой туманидаги «Ўткир» фермер хўжалигига У.Носир номи хўжалик умумий йиғилиши ўтказилмасдан, қалбаки қарор билан ер бериш ҳужжатлаштирилган. Яъни Б.Ҳайдаров раис бўлган ушбу фермер хўжалигига 5 гектар ер майдони ажратиш масаласи хўжалик бошқаруви йиғилишида кўриб чиқилган. Ҳуқуқий манбаларга кўра галла ва пахтачилик йўналишида ташкил этилаётган фермер хўжаликларининг 10 гектардан кам бўлмаган ер участкалари ажратилиши керак. Туман ҳокимлиги ер участкаларини бериш масалаларини кўриб чиқиш комиссиясининг ўз ишига бундай бефарқлиги ачинарлидир. Комиссиянинг бефарқлиги оқибатида

ритиш ҳақида тақдимнома киритилди.

Қишлоқдаги ислоҳотлар туман ҳокимликлари ер участкаларини бериш масалаларини кўриб чиқиш комиссиялари фаолияти бекаму кўст бўлишини, уларнинг амалдаги қонунлар асосида ишларларини тақозо этади. Ҳуқуқий билимдонлик — зарурият. Ҳолбуки, юқорида қайд қилинганлик, қарорларнинг нотўғри чиқарилиши, оқибатда бекор қилиниши туман ҳокимликларининг обрўсига путур етказибгина қолмасдан, одамларда ишонсизлик кайфиятини ҳам туғдиради. Шундай экан, ҳар бир фуқаро, айниқса, зиммасига масъулиятли вазифа юклатилган мутаассидлар қонунлар мазмун-моҳиятини чуқур билимоғи, унга қатъий амал қилмоғи даркор.

Кўчкор ТОҒАЕВ,
Самарқанд вилояти
адлия бошқармасининг
бошлиғи

Бизнинг музоҳаба

ҲУҚУҚИЙ КЎМАККА ШАЙМИЗ!

Сурхондарё вилоят Адлия бошқармаси бошлигининг ўринбосари вазифасини бажарувчи Фахриддин Қўлдошев билан суҳбат

Фахриддин ака, ўтган йиллардан фарқли ўларок, Адлия бошқармасининг иқтисодий ислохотлар жараёнига фаол кўмаклашиши асосий вазифа этиб белгиланди. Ушбу ҳол тадбиркорлар ҳамда ишбилармонларнинг ҳуқуқий ёрдам, маслаҳат сўраб айнан Адлия бошқармасига келаётганликлари ҳам яққол кўзга ташланаётди. Бу борада амалга оширилган асосий ишлар ҳақида тўхталиб ўтсангиз.

2000 йилнинг 23 мартда Президентимиз Ислоҳ Каримовнинг Сурхондарё вилоятига ташрифлари, халқ депутатлари вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзга чиқиб, ўша вақтга қадар бир қатор идоралар, жумладан, ҳокимиятлар, прокуратура ҳамда адлия тизими ходимларининг деҳқон-фермерларга, тадбиркорларга кўрсатаётган ёрдамлари қониқарсиз эканлиги хусусида тўхталганликлари, ушбу хайрли ишда туб бурилиш ясади. Тадбиркорлик тизимига амалий ёрдам кўрсатувчи асосий мақамалардан бири этиб Адлия вазирлиги тайинланди. Ўзбекистон Республикаси Вазирилари Маҳкамасининг 57-сонли қарори ҳамда Адлия бошқармасининг хайъат қарорига кўра, бошқармаимиз таркибига «Кичик ва ўрта тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва ҳимоя қилиш» бўлими ташкил этилди. Ўтган бир йил вақт ичида айтиш жоизки, бу борада сезиларли ишлар қилинди.

Ўрта, кичик ва хусусий тадбиркорлар номидан бошқармага шу кунгача 288 та ариза-муносабатлар келиб тушди. Мазкур аризалардан 67 таси фермер ҳужжалилари бошлиқларнинг шикоятларидан иборат.

Келиб тушган аризаларнинг асосан фермер ҳужжалиги ташкил этишда ёки зоғқ муддатга ери олишга ҳужжалик раҳбари, қолаверса, маҳаллий ҳокимият органлари томонидан бўлаётган тўқнашликлар ва қонунбузарлик ҳолатлари ҳақидадир. Шунингдек, тадбиркорларнинг қонун талаблари асосида кредит олишларида вужудга келаётган муаммолар, шартнома асосида маҳсулотлар учун ўз вақтида аванс ололмаётганликлари ёки тегишли маблағларини ҳисоб рақамларига тушира олмаётганликлари, шунингдек, тадбиркорлик билан шуғулланувчи субъектларнинг маҳаллий органлари томонидан ноқонуний равишда тугатиб юборилганлиги ҳақида.

Энди шикоятлар, аризаларга доир муаммоларнинг амалдаги ижросига тўхталсак...

Масалан, Шўрчи туманидан «Ёқуб» хусусий фирмаси бошлиги Х.Аллаёровнинг туман «Пахтабанк» бўлими томонидан 3000000 сўм кредит ажрати берилмаётганлиги ҳақидаги аризаси текширилиб, қаноатлантирилди. Худди шундай Жарқўрган туманидан «Эркин-жон-XX» ишлаб чиқариш хусусий фирмаси Х.Ҳасановнинг туман «Тадбиркорбанк» бўлими томонидан 800000 сўм кредит ажрати берилмаётганлиги ҳақида ёзган аризаси ҳам қаноатлантирилди.

Бундан ташқари, Жарқўрган туманидан деҳқон ҳужжалиги бошлиги Жўра Менгоровнинг кредит ололмаётганлигидан норози бўлиб, ёзган аризаси Жарқўрган туман «Тадбиркорбанк» бўлими томонидан 20 иш кунига, вилоят «Тадбиркорбанк» бўлими томонидан эса 9 иш кунига давомиде ўрганиб чиқилиб, Микрокредит ажратиш тўғрисидаги 902-сонли қўлланманинг 2.6.-банди талабининг бузилганлиги аниқланди. Ушбу ҳолатлар бўйича вилоят ва туман тадбиркор банкларнинг раҳбарлари расман оғохтанирилди.

Шунингдек, 2000 йил 2-ярим йиллик иш режасига асосан, Олтинсой, Жарқўрган ва Узун туманлари ҳокимиятларида тадбиркорлик субъектлари фаолиятига боғлиқ қабул қилинган қарор ва фармойишларнинг қонунийлиги ҳамда ариза-шикоятларни кўриб чиқишнинг аҳволи, «Шароб» ва «Саховат» ҳиссадорлик жамиятлари билан фермер ҳужжаликлари тузилган шартномаларнинг ижроси, Музабот туманидаги «Кўнгирот» деҳқон-фермер ҳужжаликлари уюшмасида фермер ҳужжаликларига галла етиштириш учун аванс беришининг аҳволи текширилди.

Олтинсой, Узун ва Жарқўрган туман ҳокимларининг тадбиркорлик билан боғлиқ қарор ва фармойишлари ўрганиб чиқилиб, аниқланган қонун бузилиш ҳолатларини бартараф этиш ва келгусида такрорланмаслиги учун Олтинсой тумани ҳокими номига ва Узун туман ҳокими номига тақдимномалар киритилди.

Вазирлик томонидан зиммаларнингизга юкланган асосий вазифалардан бири бу — тадбиркорларга етказилган моддий ва маънавий зарарларни айбдор шахслар томонидан ундириб беришдир. Хўш, натижа қандай бўлапти?

Тадбиркорларга етказилган моддий ва маънавий зарарларни ундириш ҳақида умумий ва ҳужжалик судларига жами 56 миллион 36862 сўмга 25 та даъво аризаси киритилди. Ушбу даъво аризаларнинг биттаси мулкий ҳуқуқни берувчи ордери бекор қилиш ҳақида, еттитаси 3075363 сўмлик моддий ва маънавий зарарни ундириш учун бўлса, қолган 17 та даъво аризалари асосий қарзлар ва пеняни ундириш ҳақидадир.

Жумладан, Адлия бошқармасининг Олтинсой туманидаги «Улуғбек» жамоа ҳужжалиги ҳудудида жойлашган «Умар» хусусий фирмаси раҳбари У.Раимовнинг манфаатини кўзлаб, судга даъво аризаси киритилди.

У кредитни ўз вақтида қайтармаганлик ваки билан қонунга зид равишда жиноий жавобгарликка тортилган эди. Биз тадбиркор бой берган 125 минг сўмлик фойда ва маънавий зарарни Умар Раимовга ундириб бериш ҳақида Олтинсой туман судига даъво аризаси киритдик. Ушбу фуқаролик иши Олтинсой туман суди томонидан мазмунан кўрилиб, «Умар» хусусий фирмасига туман молия бўлимидан 325 минг сўмлик моддий ва маънавий зарар ундириб олинди.

Денов туман ҳокими муовини Абдухалил Бозоров туман ҳокимининг давлатга дон топшириш бўйича гуруҳи раҳбари сифатида фаолият юритиб, «Зафар» фермер ҳужжалигининг режадан ортиқча 1430 килограмм буғдойини ширкат ҳужжалиги ҳисобига топшириб юборган. Абдухалил Бозоровдан «Зафар» фермер ҳужжалигига етказилган 50 минг сўмлик зарарни ундириш ҳақида Денов туман судига киритилган даъво аризаси ҳам суд томонидан қаноатлантирилди.

Шундай ҳолатлар ҳам бўладики, раҳбар ўз мансаби ваколати ҳамда мавқеидан фойдаланиб, тадбиркорнинг ишига тўқнашлик қилади. Суд ёки бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг қарори-ю, тақдиминомасини менсимайди. Оқибатда шу ҳудуддаги тадбиркор фермернинг қалбидаги ташаббус, ишонч сўниб боради...

Сиз айтётган ҳолатларга Шеробод тумани мисолида тўхталиб ўтамиз. Шеробод ҳудуди, жуғрофик жойлашиши жиҳатдан Сурхондарё вилоятидаги энг йирик туманларидан биттаси ҳисобланади. Унинг довурига бир пайтлар собиқ иттифоқ миқёсида ёйилган. Аммо ҳозирги пайтда туман ниҳоятда «оқсаб» қолган. Шеробод тумани етти йилдики, давлатга пахта, галла сотиш каби энг муҳим режаларни бажара олмайдди. Режа ниҳоятда оғир. Давлатга қарийб 52 минг тонна пахта тайёрлаб бериш лозим. Ислохотларнинг бош талаби эса ерни ҳақиқий эгаларига бериш. Деҳқон-фермерлар ижарачи-ю, пудратчига иложи борича кўмак бериб, уларнинг руҳини кўтариши лозим. Агар бунинг иложи бўлмаса, уларга халақит бермаслик керак. Шеробод туманининг собиқ ҳокими Элмонбўри Қўлиев 1998 йилда 90 нафар фермер ҳужжалигини тугатиш ҳақида қарор чиқаради. Сабаблар «аттестациядан ўтолмаган» эмишлар. Фермерлар ўз ҳақ-ҳуқуқларини талаб қилишиб, Шеробод тумани ҳокими қарорини бекор қилишларини сўраб, вилоят ҳужжалик судига муносабат қилишади.

Ўз навбатида вилоят ҳужжалик суди томонидан шерободлик фермерларнинг аризалари кўриб чиқилиб, туман ҳокимининг қарорини бекор қилиш ва фермерларнинг ерларини қайтариб бериш хусусида қарор чиқарилади. Хуллас, бошқармаимизнинг аралашуви, қатъий талаби билан вилоят ҳужжалик суди қарорининг тўлиқ ижроси таъминланди. Фермер ҳужжаликлари қатъий тикланди ва улардан тортиб олинган ерлар қайтариб берилди.

Сиз юқорида келтираётган мисоллар каби баъзида у ёки бу идорада иши битмай, ҳуқуқий кўмак ололмай юрган фуқароларни ҳам учратиш мумкин...

Сиз айтётган салбий ҳолатлар учун албатта, биринчи айбдор тадбиркорларни саргдоран эътибор қонунбузар раҳбар бўлса, иккинчиси, ўша овраю-сарсон, хуноб бўлиб юрган аризаларнинг ўзидир. Авваламбор, фуқаро қайси идорага, кимга муносабат қилишни билсин. Инсон ўз ҳақ-ҳуқуқи учун курашмоғи керак. Тадбиркорлар кўп ҳолларда, айнан тегишли идора қилиб, ҳоким қабулхонаси ёки матбуот нашрлари муҳаррирларига қарайди. Аммо уларни ҳуқуқий ҳимоя қилиш, кўрган зарарларини суд орқали айбдор шахслардан ундириштириб бериш айнан бизнинг зиммаларига юклатилган. Шундай экан, ваколатимиз доирасида фуқароларга ҳуқуқий кўмак беришга ҳамisha шаймиз.



Хоразм вилоят адлия бошқармасида фуқаролик ҳолатлари далолатномаларини расмийлаштириш юмушларини намунали уйиштиришда бошқарма бошлигининг ўринбосари Шохидат Султонмуродовнинг хизматлари катта. Суратда: Ш. Султонмуродова.

(Давоми. Боши 1-бетда)

Демак, мазкур ҳолатда банк томонидан хусусий фирмага кредит бериш амалдаги қонунчилик ва Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан 1996 йилнинг 20 апрелида тасдиқланган «Хўжалик юритувчи субъектларга қисқа муддатли кредит беришни ташкил қилиш ҳақидаги» 33-сонли Ўзбекистон таллаблари рия қилинмаган ҳолда расмийлаштирилган. Ваҳоланки, банк мазкур қўлланманинг 26-30-бандларида кўра, кредитни расмийлаштириш учун зарур бўлган ҳужжатлар — солиқ инспекцияси томонидан тасдиқланган энг сўнгги ҳисобот даври учун тузилган бухгалтерия балансини, айланма маблағлар ҳарақати ҳақидаги маълумотларни, корхонанинг даромадлари ва зарарлари ҳақидаги ҳисоботларни, бизнес-режани тасдиқламаган, кредитнинг қайтарилишини таъминловчи усуллар кредит шартномасига киритилмаган, учинчи шахс («Тигон-Шет» акционерлик жамиятининг кафолатли белгиланган талабларга зид равишда расмийлаштирилган. Бундан ташқари, кредит шартномасининг 2.1.-бандида 1999 йилнинг 26 ноябрга қадар кредит ва фозилар суммасини жадвал асосида тўла борилиши белгиланган, бироқ жавобгар томонидан ушбу банд ба-

жарилмасдан келинган, яъни банк кредитни берган вақтдан кейинги даврга ҳам хусусий фирманинг фаолияти устидан назоратни амалга оширмаган. Оқибатда банк аслида суднинг ҳал қилув қарори билан тугатилган хусусий фирмага катта миқдордаги кредит суммасини бериб, унинг қайтарилиши имкониятидан маҳрум бўлган. Аниқроғи, банкнинг даъво талаблари қаноатлантирилмади

ва оқибатда 30 млн. сўмдан зиёд зарар кўрди. Шунинда айтиш лозимки, «Турон» акционерлик тижорат бирлаштирув банкда тегишли бошқарма ва бўлимлар томонидан амалдаги қонунчиликнинг кредит беришга оид меъёрларига рия қилинмаётганлиги, маъсۇл ҳодимлар ҳарақатида қонунни четлаб ўтиш каби ҳолатлар мавжуд. Аpellация судлов ҳайъати томонидан «Турон» акционерлик тижорат бирлаштирув банк фаолиятида юзага келган бу ҳолатни назорат тартибда текшириш учун Тошкент шаҳар прокуратурасига хабарнома юборилди. Бошқа бир мисолда тижорат банки миқозга зарур ҳужжатлари талаб этмасдан кредитни бериб юборган. «Кўаб қурилиш сервис»

Бизга жавоб ёзадилар ҲАЙФСАН ЭЪЛОН ҚИЛИНДИ

«Инсон ва қонун» газетасининг 20-26 феврал сониде чоп этилган «Гудаклар ҳақида кўз олайтирманг!» номли танқидий мақола Самарқанд вилоят ҳокимлиги халқ таълими бошқармаси мутахассислари томонидан атрофлича ўрганилди.

2001 йилнинг 3-9 январ кунларида ажратилган бюджет ва харажатлар сметаси тасдиқланмаганлиги сабабли махсус таъминот дўконда озиқ-овқат маҳсулотлари танқислиги туфайли ўсимлик ёғи ва айрим озиқ-овқат маҳсулотлари билан вақтинча таъминланмай қолган... Таъминот савдо дўконидан олинган «Тролик» яхна ичимлиги янги йил арафасида олинган бўлиб, тарбияланувчилар байрам дастурхонига 8-болалар боғчасида ҳар бир болага ўртача 0,100 граммдан, 24-болалар боғчасида эса ҳар бир болага ўртача 0,070 граммдан таомномалар асосида харажатга чиқарилган. Шу йилнинг январ ойида шаҳар прокуратураси ходимлари томонидан хизмат тек-

шируви ўтказилганда бу боғчаларда ҳақиқатан ҳам бола сони кам бўлган. Бунга сабаб ўқувчиларнинг таътил кунлари шу даврга тўғри келиб, боғчага қатновчи болаларни ака-опалари уйларида олиб қолган.

Газетада ёритилган танқидий мақола юзасидан Каттакўрган шаҳар халқ таълими бўлимининг навбатдан ташқари ҳайъат йиғилиши чақирилиб, иш жараёнида ўз вазифасига совуққонлик билан қараган, натижада озиқ-овқат маҳсулотлари дўкондан ўз вақтида олинмай қолганлиги учун 8- ва 24-болалар боғчалари ҳужжалик ишлари мудирлари Н.Зокирова, Ю.Ярисвалар, улар ишини ўз вақтида назорат қилмаган боғча мудирлари Ш.Шукурова, Д.Усмоновларга Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 181-моддаси 1-бандига кўра ҳайфсан эълон қилинди.

Б.САФАРОВ, Самарқанд вилоят халқ таълими бошқармаси бошлигининг биринчи ўринбосари

хусусий ишлаб қурилиш-таъмирлаш тижорат фирмаси жавобгар — Акционерлик тижорат Саноат қурилиш банки ва мазкур банкнинг Яқкасарой бўлиминдан ноқонуний ҳисобдан ўчирилган 1.664.387 сўмни ва ўзга шахс пул маблағларига қатнашган қўлланганлиги учун 275.968 сўмлик фозиларни ундириб бериш ҳақида ҳужжалик судига даъво ариза тақдим этган.

Долзарб муаммо ШАРТНОМА — МУҲИМ ҲУЖЖАТ

Иш ҳолатлари ва ҳужжатларидан маълум бўлишича, жавобгар банк 1998 йилнинг 17 августиде «Ибн Собит ҳожи» хусусий ишлаб чиқариш таъмирлаш тижорат фирмасига кредит комиссиясининг қарорига асосан қисқа муддатли, яъни олти ойга 10 млн. сўм миқдорда кредит суммасини берган. Кредит олиш мақсадида тижорат фирмаси тегишли ҳужжатларни тақдим этган. Бироқ «Ибн Собит ҳожи» фирмаси бўйича банкда очилган кредит иши ҳужжатларига даъвогар — «Кўаб сервис қурилиш» фирмаси муҳри босилган кафолат хати кредит берилганидан сўнг 15 кундан кейин қўшиб

қўйилган. Бу ҳолат эса хусусий фирмага кредитни банк ҳеч қандай кафолат хатисиз берганлигини исботлайди. Ўзбекистон Республикаси Ички Ишлар вазирлиги эксперт-криминалистик бўлими томонидан берилган ҳудосага кўра, «Кўаб сервис қурилиш» фирмаси номидан берилган кафолат хатидаги ташкилот раҳбари, бош ҳисобчиси имзолари ҳамда муҳр сохта эканлиги аниқланган. Жавобгар кр е д и т н и қайтар и ш муддат и к с л г а н д а с ў н г даъвогарни оғох

Суд амалитидан келтирилган мисоллар тижорат банклари кредит беришда, мижозларнинг ҳисоб варидидан пул маблағларини ўчириш ва киритишда, мижозларга касса хизмати кўрсатишда амалдаги қонун меъёрларига, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан ишлаб чиқилган қондалар ва йўриқномалар талабларига лозим даражада рия эътимасликларини кўрсатади.

Банк операциялари билан боғлиқ низолар юзага келишининг олдини олиш учун аввало, тижорат банклари раҳбарларининг маъсулиятини ва юридик хизмат савиясини ошириш, мижозлар билан тузилган шартномалар ва ҳужжатларнинг қонун талабларига мувофиқ ҳолда тузилиши ва ижросини, айниқса, кредитларнинг қайтарилиши кафолатини таъминлаш зарур.

Дамира ЭРҒАШЕВА, Тошкент шаҳар ҳужжалик суди судьяси

Қилмиш-қидирмиш

ҲАДДИНИ БИЛМАГАН ҲАМТОВОҚЛАР

Халқимизда: «Айган сўзни қайтариб бўлмас, унган қушни қўндириб», деган ҳикмат бор. Бу доно фикр замиридаги кишиларни хушёрликка, эҳтиёткорликка даъват этиб турган теран ҳаётий маънони илғаш қийин эмас. Оддий муомала-муносабатда, дўстлар даврасида ёхуд ишда, жамоат жойларида, тўй-ҳашамларда ўзимизни тутишимиз, гапирётган гап-сўзларимиз ёнимиздаги инсонлар нафсониятига тегмайтганимиз, хатти-ҳаракатларимиз одамларнинг гашини келтирмайтганимиз, деган истихоло одатда бизни ахлоқ-одоб доирасида тугати туради, босадиган ҳар бир қадамимизни тергайди. Умуман, андишалан, истихоло, ҳалимлик-хушмуомалалик фазилатлари инсон зийнати ҳисобланадики, бундай сифатлардан мусову бўлганларни беихтиёр гавҳарини йўқотган кимсага менгзасак адашмаймиз.

Шу вақдан келиб чиқиб, қуйида мен ўтган йили рўй берган бир фожиали воқеани, кўпчиликка сабоқ бўлар, деган маънода ҳикоя қилмоқчиман. Бир кишининг ҳаётдан бевақф кўз юмишига олиб келган ўша ҳодиса ҳам аслида оддий «ади-бади»дан бошланган... Зарафшон шаҳридаги «Наврўз» қаҳвахонасида эски кадрдонлар Андрей ва Татьяна Гоффарт, Ирина Коробейникова ҳамда Вячеслав Тарнавскийлар йиғилишиб, улфатчилик қилишди. Тарки одат апри маҳол, деганларидек давра

спиртли ичимликдан ҳоли эмасди. Ҳаддини билмаган ҳамшишалар тўдасига келиб қўшилган ширакайф Валерий Неллаев ўзини шер чоғлаб, даврадагиларга гапини ўтказишга зўр беради. Унинг манманлигидан ошнаси В.Тарнавскийнинг елкаси тиришади ва унга ароқ олиб келишни буюради. Даврада ўтирган аёллар олдида бир-бирининг иззат-нафисига теккан, пастабаланд гаплардан қизариб-бўзаришган ароққўрлар бир четга қилиб «орани очик» қилиб олишмоқчи бўлади...

Шу ўринда бир фикр-ни айтиш лозим. Турмушда бундай вазиятлар учраб туради. Модомики, кайфи ошиб қолган икки киши қалтис харакатларга йўл қўйишгача боришаётган экан, даврада ўтирганлар — уларнинг ошналари, бошқача айтганда, ҳамтовоқлари ўзларини четга олиб қўчишлари, жиққамушт бўлишлари муроасога олиб келди. В.Неллаев билан В.Тарнавскийнинг яккама-якка олишуви оқибатида фоҳижа билан яқун топди. В.Неллаев ра-

қибини аёвсиз пичоқлаб ташлаб, ҳеч нима кўрмагандай уйига равона бўлди. Судда берган кўрсатмаларида қотил бу жиноятга кайфи ошиб қолгани оқибатида, билмай қўл урганни айтиб, шафқат сўради. В.Тарнавский ундан ароқча пул беришни талаб қилганию, пул бермагач, урганини важ қилиб келтирди. Хўш, шундай вазиятда даврадаги қолганлар қаёққа қараб ўтиришган-дир, нахотки улар бирорбир кор-ҳол рўй беришини ҳис этишмаган бўлишича. Улардан бири Татьяна Гоффартнинг судда берган гувоҳлигида кўрсатилишича, жанжалнинг муштлашувга айланиб кетганидан у ҳам, эри А.Гоффарт ҳам воқиф бўлишган. Бироқ, «Оч қорним, тинч қулогим» қабиллада иш тугиб, эрини етаклаб, жўнаб қолган. В.Неллаевнинг пичоқ билан В.Тарнавскийни урганини кўрмадим, кейинчалик милиция ходимларидан эшитдим, деб гувоҳлик беради Т.Гоффарт. Ўша кунни даврада ўтирган бошқа ҳамшишаларнинг беришини гувоҳликлари ҳам шундай энгил важаркарсонлардан иборат.

Ҳа, ҳақл чиққанда ақкетайди, дейишади. Бироқ, инсон ҳар қандай ҳолатда ҳам ўзини қўлга ола

билиши, йўл қўяётган ҳаракати қандай оқибатларга олиб келишини озгина бўлса-да, ўйлаб қуриши лозим эмасми?! Суд-медицина экспертизасининг берган хулосаларида кўрсатилишича, В.Неллаев рақибининг таънасига «аҳтиётсизлик» қилиб, спиртли ичимлик таъсирида «билмай» бир неча марта пичоқ урган, бу бориб турган вақтнинг ўзини билмаган икки ҳамтовоқ, ҳамшишалардан бири ҳаётдан кўз юмди, иккинчиси бир умрга қўли қон бўлиб, қотил деган тавқи ланъатни бўйнига осиб юришга маҳкум бўлди.

Аслида мана шу ўта оғир, фожиали қисмат оддий «сан-ман»га бориб, спиртли ичимлик таъсирида қизишган икки кишининг жаҳллари билан оқибати эканига бир қарашда ишонгинг келмайди, киши. Бироқ афсуски, оқароқнинг қора иши шундай қўрғулик билан хотима топди. Бу мудҳиш фожиадан: турмушда учраб турадиган турли ҳолат, кайфиятдаги вазиятларда ҳарким ўз ҳаддини билгани тузуқ, деган хулоса келиб чиқади. Одам боласига берилган ақл-идрок, фаҳм-фаросат, аввало, гапирган гапи, қилаётган саъй-ҳаракати қандай натижага олиб боришини ўйлаб қуришга қаратилмоғи лозим. Кейинги пайшаймондан эса ҳеч қандай нахот йўқ. Шунини унутмайлик.



Худойберган ТУРЕМУРОВОД, Зарафшон шаҳар жиноий ишлар бўйича судининг раиси, Ражаббой РАУПОВ, «Инсон ва қонун»нинг махсус муҳбири

Дунёни ташвишга солаётган яшур (оқсил) касаллиги ҳақида деярли ҳар кун турли матбуотда маълумотлар бериляпти. Чорва ҳайвонлари вирусланган еми сдириш оқибатида юзага келган бу касаллик янги асрининг муҳим воқеасидир. Касаллик вируслари чорвагагина эмас, инсон саломатлигига ҳам жиддий хавф туғдиради. У зарарлиги ва тез тарқалувчанлиги билан бошқа касалликлардан ажралиб туради. Айрим манбаларда касаллик пайдо бўлган жойда вируслар ҳаракати шамол ёрдамида 3 километрге тарқалиши айтилади. Касаллик ўчоғларининг сони буғунга келиб, 700 тага яқинлашиб қолди. Мутахассисларнинг фикрича, касалликни батамом тугатиш учун ана шу 3 километр ичидаги барча ҳайвонларни йўқ қилиш керак экан. Касалликнинг йирик ўчоғи бўлган Буюк Британияда юз минглаб чорва ҳайвонлари шу тарзда нобуд қилинмоқда.

Маълумки, Британия гўшт ва сут маҳсулотлари етиштириш бўйича дунёнинг илгор мамлаката ҳисобланади. Мамлакат фуқаролари ўзлари етиштирган маҳсулотга миллий фахр туйғуси билан қаради. Ҳатто бир неча йиллардан бери халқроқ кўрик-танловларда бу мамлакатда етиштирилган гўшларга олий сифатли муҳр тамгалари босилган. Эндиликда эса касаллик туфайли бу давлатда 500 нафарга яқин йирик фермерлар ишига дарз кетди. Кимдир барча

ишларига қўл силтаб, шаҳар томон отланса, кимдир қўлига қурол олиб, йиллар давомида аждолларидан мерос бўлиб келган мулкни ветеринария ва бошқа давлат хизматларидан ҳимоя қилмоқчи. Кимдир эса адвокатлари ёрдамида ҳукумати судга бериш тараддулида.

Хукумат эса даҳшатли вирусни йўқ қилиш борасида барча тadbирларни қўлламоқда. Касалланган моллар ёқиб юборилмоқда. Улардан чиқаётган аччиқ дуллар атроф-муҳитнинг ифлосланиши, ҳавонинг бузилишигагина таъсир қилмасдан, аҳолининг нозилигига сабаб бўлмоқда.

Оқсил касаллиги Европа давлатларини ҳам ўз таъсирига олди. АҚШ ва Канада Европа иттифоқига аъзо бўлган давлатлардан чорва маҳсулотларини ўз ҳудудида киритмаслик ҳақида қарор чиқарган эди. Бироқ Аргентинада оқсил касаллиги борлиги сезилиб қолди. Европа давлатлари, Сингапур, Тайланд, Колумбия ва бошқа давлатлар қатори Америка ва Канада ҳам бу

давлатдан гўшт сотиб олишни тақиқлаб қўйди. Натижада Аргентинада гўшт экспорти 80 фоизга тушиб кетди. Бу мамлакатта миллионлаб доллар зарар келтирди.

Олис Европа давлатларида шундай хавфли жараён кечаётган бир пайтда Ўзбекистонга қўшни бўлган республикаларда оқсил касаллиги пайдо бўлгани ташвишланарлиқ. Айниқса, Фарғона вилояти билан чегаралари юзлаб километрни ташкил этган Қирғизистонда касалликнинг мавжудлиги янада хушёр бўлишни талаб этади.

Республикамизга оқсил касаллигини киритмаслик учун божхона органлари томонидан бир қанча тadbирлар амалга оширилмоқда. Хусусан, Республика ИИВ, чегара қўшинлар, Соғлиқни сақлаш вазирлиги санитария эпидемиология хизмати, ветеринария хизмати ва жамоатчилик билан ҳамкорликда назорат ва ветеринар ишларни олиб боришмоқда. Фарғона вилоятида 20 дан ортиқ божхона постлари бўлиб, уларда санитария-эпидемиология ва ве-

теринария врачлари кеча-кундуз ишлаб турибди. Қозоғистон ва Тожикистон Республикаларида оқсил касаллигининг мавжудлиги бу борадаги ишларни янада кучайтиришни тақозо этади. Республикадаги барча божхона постларида транспорт воситалари ва пилдларни ўтказишда «дезинфекция» ва «дезоковрик»лар қўрилган. Уларга дезинфекция эритмаси қўйилиб, вақтида алмаштирилиб турилади. Республикада бўйича жами 200 га яқин божхона пости ана шу тартибда ишлаб турибди. Республикадаги қорамоллар киритилиши қатъиян тақиқланган. Ўтган hafta ичида темир йўл, автотранспорт ва қўл юклар орқали 700 килограммга яқин гўшт ва сут маҳсулотлари олиб кириляётгани аниқланиб, ортага қайтарилган.

Шу билан бирга божхона органлари ваколатли идоралар ва хизмат ходимлари билан биргаликда кенг жамоатчилик орасида тушунтириш ишларини олиб боришмоқда. Мақсад битта — оқсил касаллигини кириб келишига йўл қўймаслик ва бу ишга ҳар бир фуқаронинг маъсулигини оширишдир. Кези келганда айтиб ўтиш лозим. Халқимизда отарни юҳо ютса, чўпони қайга борсин, деган нақ бор. Дарвоқе, чорвага қирин келтиряётган бу касаллик юҳодай бир гап. Шунинг учун ҳам ҳамиша хушёр бўлишимиз зарур.

Бахтиёр АБДУСАТОРОВ

МУҚАММАС ДАРГОҲ

Оила - жамият таянчи. Унинг мустақамлигини таъминлаш барчамизнинг олдимизда турган муҳим вазифадир. Ўзбекистон Республикаси Оила кодексининг 15-моддасида «Ниҳоқ ёши эркаклар учун ўн саккиз ёш, аёллар учун ўн етти ёш этиб белгиланади», деб кўрсатилган. Аммо кейинги пайтда йигит-қизларнинг ҳали 17-18 ёшга кирмасдан оила қуришга бунчалик бефарқ қараш хунук оқибатларга олиб келишини наҳот улар англамайдилар...

Баъзида айрим ота-оналар бизнинг ҳузуримизга никоҳдан ўтиш учун икки-уч фарзандли бўлганларидан сўнг келишади. Ахир, оила жамиятнинг бир бўғини-ку. Шундай экан, оила қуришга бунчалик бефарқ қараш хунук оқибатларга олиб келишини наҳот улар англамайдилар... Яқинда ўттиз ёшлардаги бир аёл йиғлаб кириб келди. Оқидан луд чиқди. Сабоби - 3 та бола туғилгунга қадар турмуш ўртоғи билан никоҳдан ўтмаган. Учта фарзанди ҳам гувоҳнома олинмаган. Ўзи эса уйи йўқлигидан фарзандлари билан клубда яшашини маълум қилди. Турмуш ўртоғининг ҳозир нима қилиб юришини билмайди, уч-тўрт ойда бир келиб турар экан. Хўш, буларнинг ўзларини қўйиб турайлик, келгусида норасидаларнинг аҳволи не кечди?

Қайси куни идорамизга бир киши келиб, тузилганлик тўғрисидаги бир гувоҳномани узатди. «Икки ёшга тўлган неварам ўлган эди, гувоҳномасини топширгани келган эдим, - деди. - Мен адашдим, қаттиқ адашдим, ўз қизимнинг бахтига зомин бўлдим. Уни акамнинг ўғлига берган эдим. Мана, оила курганига 5 йил бўляпти, фарзандлари турмаяпти. Бу унинг учинчи фарзанди эди. Бекор қариндошга берган эканман, врачлар шунинг таъсири, қизингиз билан куёвингизни ажратишингиз лозим дейишяпти...»

17 ёшли қиз ўзга бир хонадонга борганида, у ҳаммадан - қайнота, қайнона, турмуш ўртоғи ва бошқаларнинг кўнглини олиши зарур. Афсуски, аксарият ҳолларда қизларимиз ҳаёт синовларига бардош беролмай, келин бўлиб тушган хонадоннинг тарк этиши, бошқача ҳаёт йўлини афзал кўрмоқдалар.

Бундай ҳолатларга аввало уларнинг ўз ҳуқуқ ва бурчларини билмасликлари, қонуналаримизга бегўналик, бефарқлик сабаб деб ўйлайман. Ҳозирги шароитда маҳалларда, маотабларда вояга етмаган йигит-қизларнинг онгига оила нима эканлигини сингдириш мақсадида тadbирлар ўтказилиб борилса,

мақсадга мувофиқ бўларди. Оила Кодексининг 16-моддасида қариндошлар ўртасида никоҳ тузилиши ман этилганлиги кўрсатилган. Лекин айримлар қариндошларидан қиз олиб, қиз беришмоқда. Охири эса - пушаймонлик.

18 ёшли аксарият йигитлар ҳам оила қуришга тайёр бўлмайдилар. Маънавий томондан етук бўлишмаганидан ташқари ўзлари ота-онанинг маоши ёки нафақасига қун

Дарҳақиқат, биз солиқчилар тadbиркорлар билан баҳамжиҳат ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш, бунинг самараси туфайли давлатимиз хазинасини янада бойитиш учун ҳали барча имкониятларни ишга солганимизча йўқ. Даромадларнинг аниқ ҳисоб-китоби ва солиқларнинг шунга яраша тўлианишини таъминлаш асосий бурчимиз бўлиб, умумгазнамизини бойитиш авазига ўзимиз ҳам тўқ фаровон турмуш кеңиришимиз мумкинлигини ҳали ҳаммамиз тўла англаб етганимизча йўқ. Айрим «тadbиркорлар» озроқ

да жавоб берган шу қоидабузарликларнинг аксариятига солиқ мақмамасини алдаш хатти-ҳаракати кимматга тушди. Улар ноқонуний равишда сотаётган мол ва маҳсулотлар давлат фойдасига мусо-дара этилди. Бу қиймати 6 миллион 217 минг сўмлик - 36 минг 898 нақд тамаки маҳсулотлари, 1 миллион 839 минг сўмлик - 3 минг 33 шиша спиртли ичимликлар, 450 минг сўмлик - 2 минг 507 хил дори-дармонлар, 65 минг сўмлик -725 литр ёқилғи-мўйлаш, материалларидир. Халқ, жамият ва мамлакат манфаатла-

Жиноий гуруҳ аъзолари дастлаб йиғилишиб, гапни бир жойга қўйишди: Сарисийё шаҳарчасида истикомат қилувчи нафақахўр Люббов Тожидинованинг уйга қайси пайтларда чиқиб-киришини аниқлашга киришишди. Кампир яқинда ўзига қарашли «Москвич-412» русумли автомашинани сотган, уйда қўлга илашадиган анча-мунча пул ҳам бўлиши керак...

Сарисийёлик ҳеч қаерда ишласамдан, текин пул топишга оdatланиб қолган Акмал Жумаев ўғирлик учун шерик аxtариб юрганда Тожикистон Республикаси Турсунзода шаҳри фуқароси 22 ёшли Зафар Абдумуродов билан танишди. Кўп ўтмай Акмал яна бир асосий шерикни — Люббов Димтриеванинг ён қўшини, ҳали вояга етуб улгурмаган Хуршида Аҳмедовани ҳам тўдага қўйди.

Энди 17 ёшли қоралаган Хуршида Аҳмедова отаси билан бирга яшар, бир неча бор қўшинлари хонадонидан уй-рўзгор буюмларини ўғирлаб кетган, хуллас, жиноят кўчасига кириб улгурган эди. Ота бўлмиш Хуррам Аҳмедов эса қизининг «майда ўғирликлари»га бефарқ қараб келган.

Бахорнинг сўнгги кунларида жиноий гуруҳ шун ниятларини амалга оширишга киришди. Акмал билан Зафар кўчадан туриб, Хуршида эса ўз уйдан кампирнинг келиб-кейтишини кузатишди. Хуллас, жиноий гуруҳ қўлай фурсат топиб, «иш»га киришди. Олдиндан тайёрланган асбобдор билан Хуршидаларнинг ҳовлисидан олиб тушишди. - Сен отангни гап билан чалғитиб тур, бизга халақит бермасин, - деди Акмал Хуршидага.

Хуршида топшириқни бажаришга киришди, телевизор кўриб ўтирган отасини гапга овунтириб, телевизор овозини кучайтирди. Бу орада эса Акмал ва Зафар деворни одам ўтадиган қилиб тешишди, хонадон соҳибанинг гуруҳ қўлай фурсат топиб, «иш»га киришди. Олдиндан тайёрланган асбобдор билан Хуршидаларнинг ҳовлисидан олиб тушишди. - Сен отангни гап билан чалғитиб тур, бизга халақит бермасин, - деди Акмал Хуршидага.

Хуршида топшириқни бажаришга киришди, телевизор кўриб ўтирган отасини гапга овунтириб, телевизор овозини кучайтирди. Бу орада эса Акмал ва Зафар деворни одам ўтадиган қилиб тешишди, хонадон соҳибанинг гуруҳ қўлай фурсат топиб, «иш»га киришди. Олдиндан тайёрланган асбобдор билан Хуршидаларнинг ҳовлисидан олиб тушишди. - Сен отангни гап билан чалғитиб тур, бизга халақит бермасин, - деди Акмал Хуршидага.

Шу пайт ҳовлида қадам товуслари эшитилди. Уғрил бирдиганга сергак тортишди. Кампир йўл-йўлақай итиларига оқват бериб, хонага кирди. Чирокчи ёқди. Лекин чирок ёнмади. Шу пайт ичкари хонадан миниманидир тақиллаб ерга тушгани эшитилди. Кампир «Ким бор?»

тамаки ва ўсимлик ёғининг сифати, истеъмолга яроқлилиги ҳақида ҳам айнан шу фикрни айтиш мумкин. Истеъмолчининг сифатли маҳсулот, нознеъматларга бўлган ҳуқуқини поймол этиш оғир гуноҳ бўлибгина қолмай, қонунбузарликнинг ҳам яққол кўриниши. Бу сингари қонунбузарликлар Солиқ Кодекси талаблари ҳам кўпол суратда бузилишга етаклагани айниқса ачинарлидир. Урганч шаҳар бозорларида умумий нархи 1 миллион 45 минг сўмга тенг бўлган 5500 қўти тамаки маҳсулотларини қоидага хилоф равишда пуллашга ҳаракат қилган Ислом Тўйчиев Самарқанд вилояти, Пастдарғон тумани, Жума шаҳрининг С.Айний кўчаси 35-уйда истикомат қилади. Жами 548 килограмм ўсимлик ёғини (аслини олганда уни ёғ, дейишга тилинг бормайди, ўсимлик ёғига ўхшаш суюқлик, дейиш тўғри бўлади) қонунга зид усуллар билан сотиб, бойимокчи бўлган Равшан Туропов (Жума шаҳри, Созогон кўчаси 40-уй), Акбар Худоев, Шуҳрат Наматов (айнан шу шаҳар ва шу қўчадан: 24 ва 16-уйлар) ларнинг «Тadbиркорлик» фаолиятига шу тарика хотима берилди. Улар қонун олдида жавоб беришди.

Солиқчилар эса айтганимиздек, анвойи эмас. Сиз шоҳида юрсангиз, биз баргидамиз, дейдиганлар тоғфасидан. Шундай экан, биз солиқ ходимлари ҳалол, пок, виждонли, қонунқоидага итоаттўй тadbиркорларни ардоқлаймиш, қўлайимиз, ишига омад тилаймиз.

Алишер БОБОЖОНОВ, Урганч шаҳар ДСИ бўлими бошлигининг муовини

Алҳазар! ҚАБОҲАТ

Бахтли болалик

Жумаев. Зафар кўчага чиқиб, бироздан сўнг қайтиб келди: - Кўчада одамлар бор, - деди у Акмалга қараб. - Ундай бўлса мурдан шу ерга кўмамыз, - деди Акмал. Улар Хуршидаларнинг кўмироҳасидан бир метрдан ортиқроқ қазилган чуқурга жасади туширишиб, тўпрок тортишди. Сўнг устига кўмир ҳам тушаб қўйишди. Шундан сўнг кампирнинг хонадонига киришиб, 30 минг сўм пул, 350 АҚШ доллари, турли хил уй-

ишлар силиқ кетаётган бир пайтда марҳумнинг дугонаси Раҳима оға «Люббов ҳолидан хабар олай», деб излаб борди. Ҳамма томон берк. Бундай ҳолатдан

қўнглига гул-гула тушган Раҳима опа кенқурун Тошкентда яшаётган марҳумнинг қизига қўнғирқ қўлиб, суриштирди. Кампирнинг қизи Нелла онаси яшаган шаҳарчага келиши билан содир этилган жиноят очилди. Қилин қирқ ёрувчи терговчилар қиска фурсатда жиноий гуруҳнинг барча аъзоларини қўлга олдилар.

Ажаб дунё

ҚАМОҚҲОНАГА ПУЛ ЎТҚАЗИШСИН...

Минглаб ригалик маҳбуслар яқинларидан турли озиқ-овқат маҳсулотлари ололмаётганликлари учун очлик эълон қилишди. Қамоқхона маъмурияти бу «чора»ни ҳозирча ҳеч оғринмай кузатиб турибди. Ҳатто инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича маҳаллий бюро ҳам қамоқхонага маҳбуслар яқинларининг «илтифот»ларини чеклашни ёқлаб чиқди.

«ЧАРХПАЛАҚ»НИ АЙЛАНТИРГАН АЁЛ

ОАВ хабарлари асосида тайёрланди

Устозлар сабоғи — тарих дарехонаси

ХУҚУҚШУНОС БЎЛИШ ОСОН ЭМАС

Уруш йиллари. Биз — талабаларни Урта Чирчиқдаги жамоа ҳўжаликлари...

борний карточка» дан ташқари озиқ-овқат талони ҳам беришарди.

«Укалар, лаганнинг пули нима бўлади?» деган дағдағали овози михлаб кўйган эди...

хаёлга чўмиб кетасан киши. Жаҳонда ҳаёт-мамонт учун жанглар борарди. Қонли уруш ваҳималари, фронтдан келадиган «қора хатлар»...

чилик мавзуларида битган мақолалари тез-тез чоп этилиб турарди. Биз бу инсон билан фахрланардик.



Хагуча Сулаймонова



Мамлакат Восукова



А.Охунжонов ва Мақсуд Қориев

Олов ёқилиб, ёни маромига келириб қизитилган эди, бирдан қарданлар бир семиз қурбақа пайдо бўлди...

Доимий ошпазликни Лазиз Охунжонов бажарарди. У даврамизда ош дамлашда жуда устаси фаранглардан ҳисобланарди...

«Лекин битта иш бор, - дедим. - Нима экан? - сўради у. - Шаҳардаги уйда оймаларнинг попоп машиналари бор, «Зингер» деган. Шунинг оёғи далада турибди, сен тепасини олиб чиқасан, - дедим. Лазиз рози бўлди.

Атоқли ҳуқуқшунос олимлардан Халича Сулаймонова, Холита Саматоваларни ҳеч қачон ёлдан чиқариб бўлмайди. Халича Сулаймонованинг ҳуқуқшунослик соҳасидаги илмий, амалий ишлари беқисдир.

Мамлакат Собирова юридик факультети декани, кейинчалик Республика Адлия Вазирлиги, 1964 йилларда Министрлар Совети ҳузуридаги Юридик комиссия раиси, 1964 йилдан бошлаб Ўзбекистон Олий Судининг биринчи аёл раисаси бўлиб ишлаган.

Ҳақиқатан ҳам ўша ош жуда ҳам ширин бўлган эди. Фақат биз қурбақа воқеасини ҳеч кимга айтмадик...

Хуллас, зиёфатта етиб бордик. Барчанинг кўзи Лазизнинг оёғидаги америкон этикда. Йигитлар бир-икки бор этикни аския ҳам қилиб қўйишди.

Хуллас, зиёфатта етиб бордик. Барчанинг кўзи Лазизнинг оёғидаги америкон этикда. Йигитлар бир-икки бор этикни аския ҳам қилиб қўйишди.

Хуллас, зиёфатта етиб бордик. Барчанинг кўзи Лазизнинг оёғидаги америкон этикда. Йигитлар бир-икки бор этикни аския ҳам қилиб қўйишди.

Хуллас, зиёфатта етиб бордик. Барчанинг кўзи Лазизнинг оёғидаги америкон этикда. Йигитлар бир-икки бор этикни аския ҳам қилиб қўйишди.

Уруш вақтларида талабаларга нон олиш учун «Завоми. Бопи ўтган сонларда».

Саттор «ош келаяпти» деб қолди. Ҳаммамиз ялт этиб, ошхона томонга қарадик. Ҳотам деган йигит катта сопол лагани кўтариб олган, орқасида ошпазликни Лазиз Охунжонов қаранг, ажойиб бир чиройли манзара: паловхонга келаяптилар.

Нихоят, зиёфатимиз ҳам тугади. Барчамиз кўчага чиқдик. Шунда сездимки, Лазиз оёғини ерга босолмайди, қийналяпти. Этик кургур оёғини жингиртоп қилиб, қисиб ташлабди. Шўрлик зиёфат чоғида ҳам аранг тишини-тишига босиб ўтирган экан, менга ҳам билдирмабди, чилбади-да!

Хуллас, зиёфатта етиб бордик. Барчанинг кўзи Лазизнинг оёғидаги америкон этикда. Йигитлар бир-икки бор этикни аския ҳам қилиб қўйишди.

Хуллас, зиёфатта етиб бордик. Барчанинг кўзи Лазизнинг оёғидаги америкон этикда. Йигитлар бир-икки бор этикни аския ҳам қилиб қўйишди.

Жонпўлат Шералиев «Солиҳ» кичик корхонасини очганда эндигина 22 ёшга тўлганди. Билгадида кучи, юрагида ўти жўшган дамлар. Орзулари ҳам бир олам эди.

Ошхонадан чойхонага чиқадиган эшик бўларди. Шу вақт ош кўтариб келаятган Ҳотам билганига остонага қоқилиб кетди-ю, сопол лаган қўлидан учиб кетса бўладими! Лагандаги ош шундай сочилдики, ҳатто бирор қошигини ҳам йигиб олиш мумкин эмасди.

Уйим яқин жойлашганлиги боис уни ўзим билан бирга олиб кетдим. Лазиз эшикдан қириб оқибдики этикни ечиб улоқтириб юборди. «Оёқ кийиминг кичик бўлгандан кейин дунёнинг кенглигининг не аҳамияти бор», деди ғазаб билан.

Уйим яқин жойлашганлиги боис уни ўзим билан бирга олиб кетдим. Лазиз эшикдан қириб оқибдики этикни ечиб улоқтириб юборди. «Оёқ кийиминг кичик бўлгандан кейин дунёнинг кенглигининг не аҳамияти бор», деди ғазаб билан.

Уйим яқин жойлашганлиги боис уни ўзим билан бирга олиб кетдим. Лазиз эшикдан қириб оқибдики этикни ечиб улоқтириб юборди. «Оёқ кийиминг кичик бўлгандан кейин дунёнинг кенглигининг не аҳамияти бор», деди ғазаб билан.

Жонпўлат Шералиев «Солиҳ» кичик корхонасини очганда эндигина 22 ёшга тўлганди. Билгадида кучи, юрагида ўти жўшган дамлар. Орзулари ҳам бир олам эди.

Жонпўлат Шералиев «Солиҳ» кичик корхонасини очганда эндигина 22 ёшга тўлганди. Билгадида кучи, юрагида ўти жўшган дамлар. Орзулари ҳам бир олам эди.

Жонпўлат Шералиев «Солиҳ» кичик корхонасини очганда эндигина 22 ёшга тўлганди. Билгадида кучи, юрагида ўти жўшган дамлар. Орзулари ҳам бир олам эди.

Жонпўлат Шералиев «Солиҳ» кичик корхонасини очганда эндигина 22 ёшга тўлганди. Билгадида кучи, юрагида ўти жўшган дамлар. Орзулари ҳам бир олам эди.

Жонпўлат Шералиев «Солиҳ» кичик корхонасини очганда эндигина 22 ёшга тўлганди. Билгадида кучи, юрагида ўти жўшган дамлар. Орзулари ҳам бир олам эди.

фотлари билан тақдирланди. «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби», «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юрист».

Нугоҳ DUNA JOURNAL POL Бутун дунёни ларзага солган машҳур малика Диананинг фожиа...



Жамиятимизда маҳаллалар йиғинлари фаолиятига алоҳида аҳамият берилмоқда. Сайхун шаҳарчаси (Сирдарё вилояти) фуқаролар йиғини раиси Умнат Ёқубов...

ЭЪЛОН! Навоий вилоят адлия бошқармаси томонидан 1997 йилнинг 1 августидан фуқаро Канатова Алия...

Жонпўлат Шералиев «Солиҳ» кичик корхонасини очганда эндигина 22 ёшга тўлганди. Билгадида кучи, юрагида ўти жўшган дамлар. Орзулари ҳам бир олам эди.

Жонпўлат Шералиев «Солиҳ» кичик корхонасини очганда эндигина 22 ёшга тўлганди. Билгадида кучи, юрагида ўти жўшган дамлар. Орзулари ҳам бир олам эди.

Жонпўлат Шералиев «Солиҳ» кичик корхонасини очганда эндигина 22 ёшга тўлганди. Билгадида кучи, юрагида ўти жўшган дамлар. Орзулари ҳам бир олам эди.

Жонпўлат Шералиев «Солиҳ» кичик корхонасини очганда эндигина 22 ёшга тўлганди. Билгадида кучи, юрагида ўти жўшган дамлар. Орзулари ҳам бир олам эди.

риклари ва «Ўзшаҳарсозлик» ЛИТТИ АЖ мутахассислари билан жинорий тил бириктириб, цехнинг аслида мавжуд бўлмаган кўшимча объектларини ҳам ҳисобга олдириб, уни 500160000 деб баҳоланган сохта ҳужжат тайёрладилар.

эришди. Кейинроқ бу кредитнинг бир қисмини тўлади, қолганини эса ўзлаштириб юборди. Бу билан жинорий гуруҳ Саноат қурилиш банкининг Яқкасарой бўлинимасига ҳаммаси бўлиб 24189974 сўм 38 тийин моддий зарар етказди.



Жиноят ва жазо

Энди асосий мақсадга ўтса бўларди. Ж.Шералиев бошлиқ жинорий гуруҳнинг асл мақсади шу цехни ишга тушириш баҳонасида давлатдан катта миқдорда кредит олиш эди.

Албатта, ақлироқ ишбилармон бўлганда бу кредитга қолбаса цехини ҳам, чигитни қайта ишлаб, пахта ёғи чиқарадиган цехни ҳам ишга тушириб олса бўларди. Аммо Ж.Шералиев бошқа йўлни танлади.

Албатта, ақлироқ ишбилармон бўлганда бу кредитга қолбаса цехини ҳам, чигитни қайта ишлаб, пахта ёғи чиқарадиган цехни ҳам ишга тушириб олса бўларди. Аммо Ж.Шералиев бошқа йўлни танлади.

«Бузоқнинг югургани сомонхонагача», деганларидек Жонпўлат бошлиқ гуруҳ ҳам узоққа қочиб кетолмади. Улар тезда ушланиб, қамоққа олинди. Хуллас, кўп йиллардан буён фирибгарлик, боскинчилик билан шуғулланиб келган гуруҳ фаолиятига чек қўйилди.

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ МУАССИС ҲАМ ОШПАЗЛИК КЕНГАШИ ҲАЙЪАТ АЪЗОЛАРИ Индекс: 646882 «ИНСОН ВА ҚОНУН» газетаси таҳририятининг компьютер базасида...